

Jövedelmi helyzet és az alapjövedelem támogatottsága Európában és Magyarországon

A COVID-19 járvány kapcsán kialakuló súlyos gazdasági visszaesésre az európai kormányok alapvetően két eszközzel (vagy azok keverékével) reagálnak. Az egyik gazdaságpolitikai megközelítés szerint az állam a vállalkozások támogatását tartja elsődlegesnek, hogy így biztosítsa az általuk teremtett munkahelyek és jövedelemtermelő képességük megőrzését. A másik megközelítés szerint az egyéneket közvetlenül támogatja az állam azáltal, hogy számukra valamilyen jövedelempótlást biztosít annak érdekében, hogy az elkövetkezendő kritikus hónapokat a háztartások átvészelhessék.

Magyarországon egyelőre az eddigi intézkedések az első gazdaságpolitikai megközelítés mentén történtek: az állam – elsősorban néhány gazdasági szektorra fókuszálva – célzott vállalkozástámogatási, beruházási programokat jelentett be. Európa számos állama ezzel szemben a hirtelen jövedelem nélkül maradt családokat közvetlenül (esetleg munkaadójuk közvetítésével, de direkt módon a munkavállalót célozva) segíti meg, és kieső jövedelmük 45-90%-át állja a járvány időszakára. Szlovákiában, Olaszországban, Franciaországban és Nagy Britanniában az állami jövedelempótlás 80%-os, Dániában, Romániában 75%-os, Bulgáriában 60-70%-os, Csehországban 60-80%-os, Németországban 60-70%-os, Lengyelországban 45%-os, Szerbia a minimálbért biztosítja, míg Horvátország fix összeget folyósít¹. E néhány példán keresztül látható, hogy az európai országok meghatározó részében – gazdasági fejlettségtől és erőttől függetlenül – az állam valamilyen módon kipótolja a kieső jövedelmek egy részét a legkritikusabb időszakra.

Ismert, hogy a magyar társadalomban a jövedelmek eloszlása jelentős különbségeket mutat: miközben van a népességnek egy nem túl széles jómódú rétege, jelentős a szegénységben és mélyszegénységben élők aránya. Az EUROSTAT 2019-es adatai szerint a népesség ötöde a szegénység és társadalmi kirekesztés által veszélyeztetett és tizede súlyos anyagi deprivációban él. **Minden harmadik ember úgy nyilatkozott, hogy nem, vagy jelentős nehézségek árán jön ki a jövedelméből és hasonlóan sokan jelezték, hogy nem lennének képesek egy hirtelen felmerülő kiadást fedezni.**²

Mindezzel összhangban van az European Social Survey (ESS) 2016/2017-es felmérése is, amelynek eredményei azt mutatják, hogy európai összehasonlításban nálunk az egyik legmagasabb a nehéz anyagi körülmények között élők aránya.

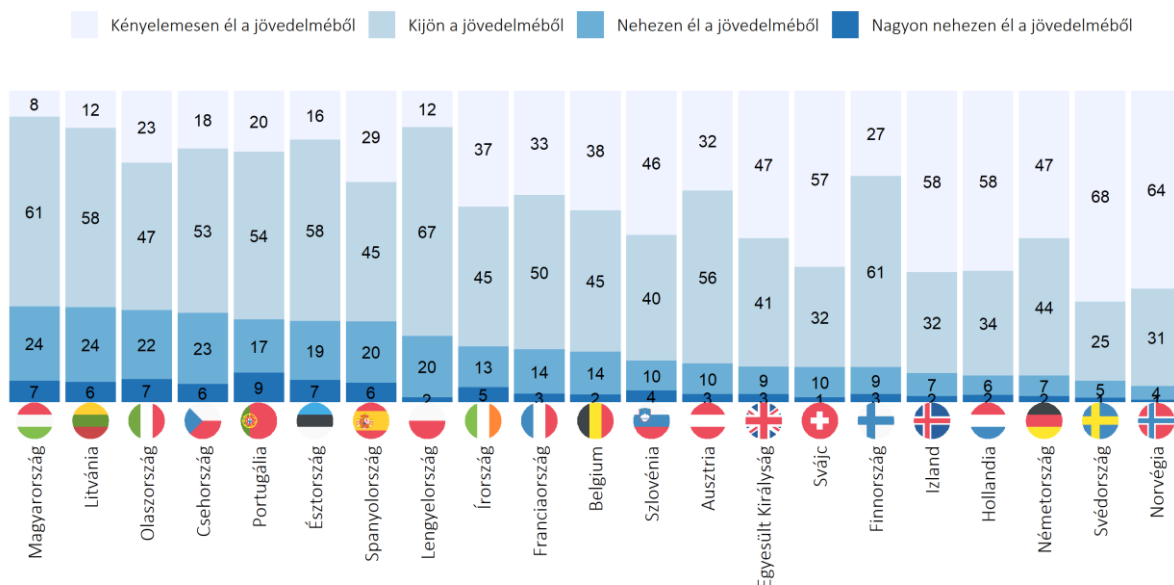
¹ <https://hu.euronews.com/2020/04/04/europa-szerte-bertamogatásokkal-segit-az-allam-magyarorszag-kivétel>

² EUROSTAT 2019: Material deprivation statistics – early results. <https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/pdfscache/34097.pdf>

A jövedelmi helyzet szubjektív megítélése Európában

Melyik leírás közelíti meg leginkább az Önök háztartásának jelenlegi jövedelmi helyzetét?

Adatok forrása: European Social Survey 2016/17 (Round 8)

Magyarországon a népesség 7%-a nyilatkozott úgy, hogy nagyon nehezen él meg és 24%-a, hogy nehezen él meg a jövedelméből. Ráadásul a szegényebbek közül sokan a munkaerőpiac legkiszolgáltatottabb szektoraiban dolgoznak: idénymunkát végeznek, közmunkások, vagy külföldi alkalmi munkavállalással tartják fent családjukat. Ezeknek a jövedelmi csatornáknak jó része most egyik napról a másikra megszűnt. A családok jövedelem nélkül maradtak, miközben semmilyen felhalmozásuk nincs, ráadásul ezen háztartások jelentős részében nincs más rendszeres jövedelemforrás (pl. nyugdíj).³

Ezen háztartások körébe nem, vagy csak minimális mértékben gyűrűzik be az állam vállalkozásoknak nyújtott támogatása, számukra az egyetlen gyorsan érezhető és az éhezést megelőző támogatás a direkt jövedelempótlás lenne. Fontos szempont az is, hogy ezekben a háztartásokban az átlagnál sokkal több kiskorú gyermek él.

³Egy érzékletes példa az Index.hu borsodi településen készített riportja:

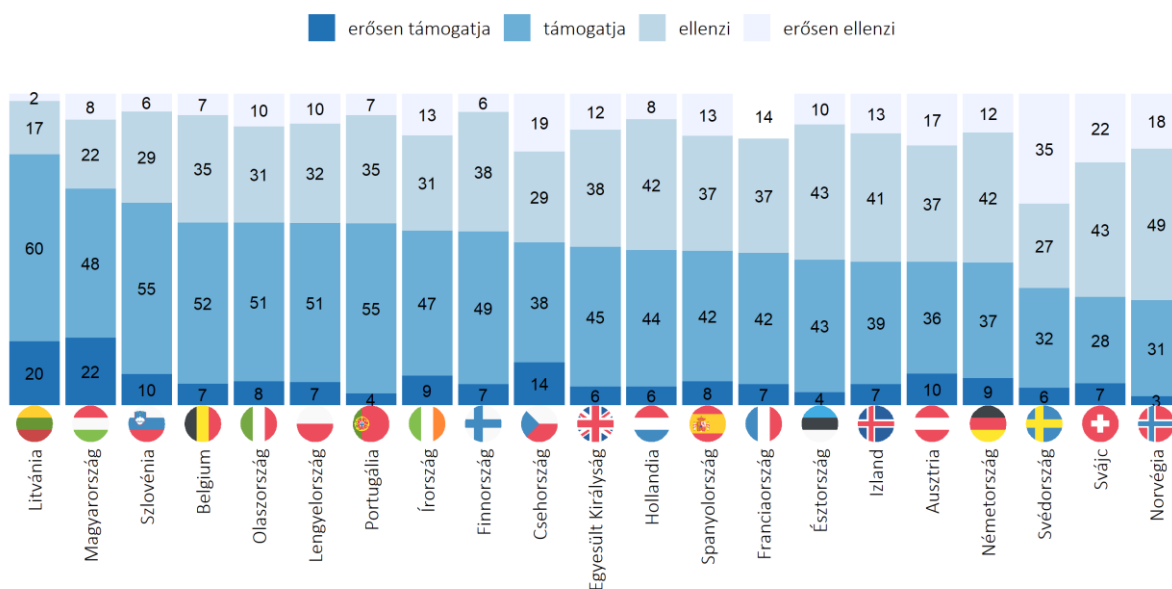
https://index.hu/belfold/2020/04/03/koronavirus_szegenyse_g_borsod_falvak_szendro_tornadaska_tomor_kozmunka_tav_oktatas_ehezes/

A European Social Survey (ESS) 2016/17-es adatfelvétele (8. hullám) vizsgálta az alapjövedelemmel kapcsolatos attitűdöket. Az eredmények azt mutatták, hogy az alapvető megélhetést lehetővé tevő, mindenki számára garantált alapjövedelem bevezetését az európai országok többségében a megkérdezettek több mint fele támogatta. Arányuk különösen magas volt Magyarországon.

Alapjövedelemmel kapcsolatos vélemények Európában

Mindent összevetve Ön ellenezné vagy támogatná az alapjövedelem bevezetését?

Adatok forrása: European Social Survey 2016/17 (Round 8)

Tehát, már a jelenlegi válságot megelőző időszakban is, a magyar társadalom 70%-a szimpatizált azzal a gondolattal, hogy az állam minimális szintű jövedelmet biztosítson polgárainak. Habár a garantált alapjövedelem nem azonos az európai országok többségében az állam által biztosított jövedelem pótló intézkedésekkel, a célja mindkettőnek ugyanaz: a jövedelemforrás nélkül maradt családok megélhetésének biztosítása. A magyarországi adatokból az is kiolvasható, hogy az alapjövedelem támogatottságát az alapvető demográfiai jellemzők – úgy, mint, kor, iskolai végzettség, lakóhely – nem befolyásolják jelentősen, sőt, szinte teljesen független a válaszadók politikai nézetétől is: a magukat jobboldalinak, baloldalinak vagy középre tartozónak vallók közel azonos mértékben támogatták azt.

A jövedelem nélkül maradt háztartások számára kulcsfontosságú a jövedelem állami pótlása arra az időszakra, amíg a gazdaság és vele együtt a munkaerőpiac talpra nem áll, hiszen minden rendelkezésre álló adatforrás szerint tartalékaik nincsenek, és nem túlzás előre vetíteni, hogy a válság sokak körében hamarosan súlyos szociális krízishelyzetek sorozatát fogja előidézni.

Messing Vera, Ságvári Bence, Hammer Gergely